

Mielipidekirjoitus julkaistu Helsingin Sanomissa 14.10.

Timo Lehtosen mielipidekirjoituksessa (HS 8.10.2018), samoin kuin Helsingin Sanomien artikkelissa (HS 3.10.2018) toisensa dna-testin avulla löytäneistä Jarkosta ja “spermanluovuttajaisä” Reijosta, viitataan vanhemmuuteen tavalla joka kuulostaa vieraalta ja loukkaavalta niiden perheiden näkökulmasta, joihin on syntynyt lapsia lahjoitettujen sukusolujen avulla.

Vanhemmuus ei edellytä geneettistä sidettä. Sukusolujen luovutus ei synnytä oikeuksia tai velvollisuuksia lahjoittajan ja syntyvän lapsen välille eikä sukusolujen lahjoittajasta tule soluista syntyvän lapsen juridista eikä tosiasiallista vanhempaa. Se ei kuitenkaan tee lahjoittajista vähemmän tärkeitä.

Lahjasukusoluhoidoissa vanhemman ja sukusolujen lahjoittajan roolit ovat selvät alusta saakka niin hoitoprosessin kuin hedelmöityshoitolain näkökulmasta. Niin sukusolujaan luovuttavat henkilöt kuin lahjoituksen vastaanottavat henkilöt käyvät läpi neuvonnan, jossa käydään läpi lahjasoluvanhemmuuteen liittyviä asioita ja tunteita, pohditaan lahjasolualkuperän mahdollisia merkityksiä syntyvälle lapselle ja kuinka vanhemmat voivat tukea lastaan käsittelemään näitä tunteita. Neuvonnassa selvennetään myös hoitojen tuloksena syntyvän lapsen ja muiden osapuolten oikeudellinen asema. Neuvonnassa saa tietoa syntyvän lapsen biologisen alkuperän mahdollisista vaikutuksista perheenjäsenten keskinäisiin suhteisiin.

Lapsen oikeus tietää omasta alkuperästään on niin perustavanlaatuinen ja psykologisesti merkittävä asia, että se on kirjattu myös hedelmöityshoitolakiin. Jokainen lahjasolujen avulla syntynyt kokee oman alkuperänsä omalla tavallaan ja antaa sille erilaisia merkityksiä, osin liittyen siihen, miten alkuperää on perheessä käsitelty ja osin liittyen omiin yksilöllisiin ominaisuuksiinsa. Toisia sukusolujen lahjoittaja kiinnostaa enemmän, toisia ei lainkaan. Geneettinen yhteys ei kuitenkaan määrittele sitä, keitä lapsi kokee perheeseensä kuuluvan.

Lahjasukusoluhoidoissa avulla syntyy vuosittain satoja lapsia. Puhuttaessa heistä, heidän perheistään ja vanhemmistaan tulisi käyttää asiallista, tietoon nojaavaa kieltä. Ja ennen kaikkea antaa perheiden itsensä määrittellä käsitteitä, joilla heistä puhutaan.

Johanna Repo
toiminnanjohtaja
Lapsettomien yhdistys Simpukka

Riikka Airo
psykologi, kouluttajapsykoterapeutti
Psykoterapiapalvelu Tunnetila